

GRZMIEĆ (44) *vb impf*

inf grzmieć (3). ◇ *praes 1 sg* grzmię (9) [w tym: -e (1)]. ◇ *3 sg* grzmi (21). ◇ *3 pl* grzmią (2). ◇ *praet 3 sg n* grzmiąło (4). ◇ *3 pl subst* grzmiąły (2). ◇ *fut 3 sg m* będzie grzmiął (1). ◇ *con 3 sg n* by grzmiąło (2).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVII – XVIII w.

Głośno brzmieć, huczeć, trzaskać; tonare Mącz, Calag, Calep; intonare, tonescere Calep (44) : Superintono, Z wierzchu grzmię/ álbo grzmię nád kim. Mącz 458c, 458b; Donnern. Grzmieć. Tonare. Calag 134b; Altitonans – Zwiřsokabrźmie, item grzmie. Calep 57a; Circuntono – Około grzmię. Calep 200a; Detono – Przeřstawą grzmieć. Calep 314b, 556b, 1073a [2 r.].

a. *Wydawać donořny dźwięk, głoś, trzask; superintonare, tonare Cn (25) : Zelazo [...] nie głośno grzmi od ognia mięknieie FalZioł IV 53b.*

Szereg: »grzmieć, huczeć« (1): A gdy lecą do wody [siarkowe prochy] tedy fie błyskáia/ A vpadřzy grzmią/ huczą/ á czálem trzákáia. RejWiz 151v.

α. *O instrumentach muzycznych (2) : gdy trąby woienne grzmiąły/ obádwa vřfy nieprzyacielskim obyczáiem fie potykáły HistAl B2v; Bo iefli to rořkofřą kto ma przewać włánie/ Gdy grzmi bęben zá vchem/ á koři rog wrzásnie RejWiz 16v.*

β. *O piorunie; attonare, fulgurare Cn (21) : Attono, Bárzo grzmię trzaskam. Mącz 458b.*

Bezpodmiotowo; tonat Murm, BartBydg, Mącz, Calag, Cn; tonitruat Murm, BartBydg; fulminat Mącz; faciunt sonitus nubila, percurrunt murmura caelum, tonescit Cn (17): Murm 16; BartBydg 237; Iefli grzmi te⁸⁰ mieřiącza obphitoć zboża á lato wefołe znamionuie. FalZioł V 48v, I 70b, V 46, 47, 47v, 48 [2 r.], 48v; Zrzadká przebřlykawařiac iuř po trořze grzmiąło. RejWiz 125v; BielKron 158v, 191; Claudiana tonitrua [...] Trzaskánie á puřczánie z dział/ podobnie yákoby grzmiąło. Mącz 56b; Tonat Deus, Tonat coelum, Grzmi. Mącz 458b, 139a; Calag 178a.

Szereg: »grzmieć, (albo) (b)łyskać (się)« [szyk 3 : 1] (4): FalZioł I 70b; Będzie błyskáć [Tonabit]/ y ktoř fie niebędzie bał? Będzie grzmiął [Coruscabit]/ á ktho fie niebędzie lękał? Leop 4.Esdr 16/10; Emittere fulmina et iacula, Grzmieć/ łyskać fie. Mącz 226b, 139a.

b. *Być pełnym głośnych dźwięków, rozbrzmiewać od głośów; retonare mugitu Cn (9) : Ściány pádna/ ziemiá grzmi: iáko kiedy wáłą W leřie řurowé dęby KochPs 110; Niemey dařticht vnd krzyczą/ Polř řzelm / ář grzmią lásy StryjKron 622; A w bębny vderřyli ták ář niebo grzmiąło. StryjKron 702, 632.*

grzmieć od czego (2): Personat domus cantu tibiárum, Wřziřttek [!] dóm grzmi/ drży/ od rozmáyitych pyřczel y gránia. Mącz 402c; Klonřal B.

W przeni (3) :

Zwrot: »grzmieć we łbie« [w tym: komu (2); bezpodmiotowo (1)] [szyk zmienny] (3): RejWiz 12; DZiwna w głowie niepogodá/ Kiedy iey ruřzy iágodá. [...] Gdy řye winem nápuřzyłá [głowa]/ Szyki mi wnet pomyliłá. By ná niebie we łbie grzmiąło PudłFr 21; Ář mi grzmi we łbie tá Láćiná řkoczna KlonFlis H3v.

Formacja wřpóřrdzenna: zagrzmieć.

Cf GRZMIĄCY, GRZMIENIE